



بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

سرمایه‌گذار
تولید برای
سال ۱۳۹۳

تبصره ۲- در تسهیلات مشارکت مدنی که تمام/بخشی از سهم‌الشرکه مؤسسه اعتباری در طی دوران مشارکت واگذار می‌شود، در زمان واگذاری (اعم از نقدی و نسیه)، سهم مؤسسه اعتباری از سود دوران مشارکت، متناسب با سهم‌الشرکه واگذار شده شناسایی می‌گردد.

تبصره ۳- چنانچه تمام/بخشی از سهم‌الشرکه مؤسسه اعتباری از موضوع مشارکت، در ابتدا/طی دوره مشارکت مدنی به شخص ثالثی پیش‌فروش گردد، مشروط بر آن که حداقل معادل ۲۰ درصد مبلغ فروش به صورت نقدی وصول شده باشد، در مقطع گزارشگری مالی، سهم مؤسسه اعتباری از سود دوران مشارکت، متناسب با پیشرفت کار بخش پیش‌فروش شده شناسایی شود.»

با عنایت به موارد فوق، ضمن ارسال نسخه‌ای از اصلاحیه دستورالعمل موصوف، خواهشمند است، دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/ مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد. /

رئیس مرکز تنظیم‌گری

مدیریت کل تنظیم مقررات

حسین صدقی

۳۲۱۵-۱۵

حجت اسماعیل‌زاده

۳۲۵۰-۰۱



بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل تنظیم مقررات
اداره تدوین رویه‌های حسابداری و حسابرسی

دستورالعمل
شناسایی درآمد مؤسسات اعتباری

تیر ماه ۱۴۰۴

فهرست مطالب

- فصل اول: تعاریف و کلیات ۲
- فصل دوم: نحوه شناسایی در آمد تسهیلات اعطایی در قالب عقود اسلامی ۳
- فصل سوم: نحوه شناسایی در آمد کار مزد خدمات بانکی ۶
- فصل چهارم: تعدیل در آمد در مقطع گزارشگری مالی ۶
- فصل پنجم: شناسایی در آمد تسهیلات غیر جاری ۶
- فصل ششم: تسهیلات امهالی ۷
- فصل هفتم: سایر موارد ۸

«دستورالعمل شناسایی در آمد مؤسسات اعتباری»

در راستای تحقق هدف مقرر در جزء (۲) بند (ب) ماده (۳) «قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» مبنی بر «ثبات و سلامت شبکه بانکی و سایر اشخاص تحت نظارت» و به استناد بند (ج) ماده (۳۳) «قانون پولی و بانکی کشور» و مفاد دستورالعمل نحوه تأسیس و اداره مؤسسات اعتباری غیردولتی و با هدف افزایش شفافیت صورت‌های مالی مؤسسات اعتباری و نیز صیانت از منافع سپرده‌گذاران و سهامداران، «دستورالعمل شناسایی در آمد مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، تصویب می‌گردد.^۱

فصل اول: تعاریف و کلیات

ماده ۱- در این دستورالعمل عبارات ذیل در معانی مشروح به کار می‌روند:

۱-۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۲-۱- **مؤسسه اعتباری:** بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد؛

۳-۱- **درآمد:** سود/فواید مترتبه تسهیلات اعطایی موضوع تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و اصلاحات بعدی آن، سود سپرده‌های سرمایه‌گذاری نزد سایرین، کارمزد قرض الحسنه، کارمزد ارایه خدمات بانکی، وجه التزام تأخیر تأدیه دین و جرایم و خسارات ناشی از اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات؛

۴-۱- **مانده بدهی:** تمامی بدهی مشتری به مؤسسه اعتباری بابت اصل، سود/فواید مترتبه تسهیلات اعطایی، کارمزد قرض الحسنه، کارمزد ارایه خدمات بانکی، وجه التزام تأخیر تأدیه دین و جرایم و خسارات ناشی از اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات؛

۵-۱- **امهال:** توافق مؤسسه اعتباری با مشتری مبنی بر بازپرداخت بدهی وی با ترتیباتی متفاوت از قرارداد اولیه به منظور اعطای مهلت بیشتر برای بازپرداخت. تمدید، تقسیط مجدد، تجدید قرارداد و نظایر آن به تشخیص بانک مرکزی از مصادیق امهال محسوب می‌گردد؛

۶-۱- **تسویه:** بازپرداخت بدهی مشتری به مؤسسه اعتباری؛

۱- مصوب بیست و هفتمین نشست مورخ ۱۴۰۴/۳/۲۰ هیات عالی بانک مرکزی

۷-۱- **منافع اقتصادی:** توان بالقوه یک دارایی جهت کمک مستقیم یا غیرمستقیم به جریان وجوه نقد به مؤسسه اعتباری؛

۱-۸- **وثایق و تضامین نقد و شبه نقد:** وثایق و تضامین اعم از ریالی و ارزی با قابلیت نقدشوندگی بالا مشتمل بر مسکوکات و شمش طلا، سپرده قرض الحسنه پس انداز، سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت، سپرده سرمایه گذاری بلندمدت، گواهی سپرده سرمایه گذاری عام و خاص، اسناد خزانه اسلامی و اوراق مشارکت منتشره توسط دولت، بانک مرکزی یا مؤسسه اعتباری یا تضمین شده توسط آن ها، صکوک قابل معامله در بازار سرمایه ایران، واحدهای سرمایه گذاری عادی صندوق های سرمایه گذاری در اوراق بهادار با درآمد ثابت، اعتبارات اسنادی مدت داری که تطابق اسناد آن انجام شده، ضمانت نامه های بانکی و نظایر آن ها به تشخیص بانک مرکزی.

ماده ۲- مؤسسه اعتباری موظف است در ارتباط با شناسایی درآمد، صرفاً در چارچوب مفاد این دستورالعمل اقدامات لازم را به عمل آورد.

ماده ۳- مؤسسه اعتباری موظف است شناسایی هرگونه درآمد را منوط به احراز معیارهای شناسایی درآمد بر مبنای تعهدی شامل حداقل موارد زیر نماید:

۱-۳- جریان منافع اقتصادی به درون مؤسسه اعتباری محتمل باشد؛

۲-۳- مبلغ درآمد به گونه ای اتکاپذیر قابل اندازه گیری باشد.

تبصره — در صورت عدم تحقق هریک از معیارهای ضروری فوق، مؤسسه اعتباری مجاز به شناسایی درآمد برای هیچ یک از طبقات مطالبات، مطابق با ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی در خصوص طبقه بندی دارایی های مؤسسات اعتباری نمی باشد.

فصل دوم: نحوه شناسایی درآمد تسهیلات اعطایی در قالب عقود اسلامی

ماده ۴- مؤسسه اعتباری موظف است در تسهیلات مرابحه نقدی تمامی سود را در زمان تحویل اموال یا ارائه خدمت به مشتری، در تسهیلات مرابحه نسبه دفعی، تمامی سود را در سررسید تسهیلات و در تسهیلات مرابحه نسبه اقساطی، سود هر یک از اقساط را در سررسید هر قسط شناسایی نماید.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری موظف است در تسهیلات فروش اقساطی، جعاله و اجاره به شرط تملیک، سهم سود هر یک از اقساط را در سررسید هر قسط شناسایی نماید.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری موظف است در تسهیلات خرید دین تمامی سود را در زمان سررسید اسناد و اوراق تجاری موضوع قرارداد تسهیلات شناسایی نماید.

تبصره - در صورت فروش اسناد و اوراق تجاری موضوع این ماده قبل از سررسید، مؤسسه اعتباری سود متعلقه را در زمان تنزیل مجدد شناسایی می‌نماید.

ماده ۷- مؤسسه اعتباری موظف است در تسهیلات سلف:

۷-۱- در صورت اعمال اختیار فروش/خرید از سوی هریک از طرفین قرارداد یا فروش نسبه کالای موضوع سلف به تسهیلات‌گیرنده، سود تسهیلات را به میزان مابه‌التفاوت قیمت اختیار فروش/خرید با قیمت تمام شده کالای موضوع سلف، در زمان اعمال اختیارهای یادشده یا فروش نسبه کالای موضوع سلف به تسهیلات‌گیرنده شناسایی نماید. قیمت اختیار فروش/خرید مبنای محاسبه قیمت فروش نسبه کالای سلف می‌باشد.

۷-۲- در صورت عدم استفاده طرفین قرارداد از حق خود مبنی بر اعمال اختیار فروش/خرید و فروش کالای موضوع سلف به شخصی غیر از تسهیلات‌گیرنده، سود تسهیلات، به میزان مابه‌التفاوت قیمت واگذاری نقدی کالای مذکور با قیمت تمام شده آن را در تاریخ واگذاری شناسایی نماید. در صورت فروش نسبه، قیمت واگذاری نقدی، مبنای محاسبه بهای فروش نسبه می‌باشد.

تبصره - در صورت فروش نسبه، تمامی سود تسهیلات نسبه دفعی در سررسید تسهیلات و در تسهیلات نسبه اقساطی، سود هر یک از اقساط در سررسید هر قسط شناسایی می‌شود.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری موظف است در تسهیلات مشارکت مدنی، که سهم‌الشرکه مؤسسه اعتباری در خاتمه مشارکت به فروش می‌رسد، در زمان فروش موضوع مشارکت (اعم از نقدی و نسبه)، سهم مؤسسه اعتباری از سود دوران مشارکت را شناسایی نماید.

تبصره ۱- در مواردی که طی مدت قرارداد مؤسسه اعتباری بتواند میزان پیشرفت موضوع مشارکت را از طریق ارزیابی کار انجام شده به گونه‌ای قابل اتکا برآورد نماید، شناسایی سهم مؤسسه اعتباری از سود دوران مشارکت بر مبنای درصد پیشرفت فیزیکی موضوع مشارکت و متناسب با ارزش افزوده ایجاد شده، صرفاً در مقاطع گزارشگری مالی (دوره گزارشگری مالی ۶ ماهه و گزارشگری مالی پایان سال) امکان‌پذیر می‌باشد. درصد پیشرفت فیزیکی موضوع مشارکت باید مطابق با ضوابط داخلی پیشنهادی هیأت مدیره که به تایید حسابرس مستقل مؤسسه اعتباری رسیده است، حداکثر به میزان نرخ سود مورد انتظار عقود مشارکتی مطابق با آخرین مصوبه هیأت عالی (۲۳ درصد) تعیین شود. چنانچه مصوبه هیأت عالی ناظر بر نرخ سود موصوف تغییر کند، نرخ موضوع این تبصره همواره براساس آخرین مصوبه هیأت عالی، مبنای عمل قرار خواهد گرفت.^۱

۱- مصوب بیست و هفتمین نشست مورخ ۱۴۰۴/۳/۲۰ هیأت عالی بانک مرکزی

تبصره ۲- در تسهیلات مشارکت مدنی که تمام/بخشی از سهم‌الشرکه مؤسسه اعتباری در طی دوران مشارکت واگذار می‌شود، در زمان واگذاری (اعم از نقدی و نسبی)، سهم مؤسسه اعتباری از سود دوران مشارکت، متناسب با سهم‌الشرکه واگذار شده شناسایی می‌گردد.

تبصره ۳- چنانچه تمام/بخشی از سهم‌الشرکه مؤسسه اعتباری از موضوع مشارکت، در ابتدا/طی دوره مشارکت مدنی به شخص ثالثی پیش‌فروش گردد، مشروط بر آن که حداقل معادل ۲۰ درصد مبلغ فروش به صورت نقدی وصول شده باشد، در مقطع گزارشگری مالی، سهم مؤسسه اعتباری از سود دوران مشارکت، متناسب با پیشرفت کار بخش پیش‌فروش شده شناسایی شود.

ماده ۹- در صورت فروش نسبی سهم‌الشرکه مؤسسه اعتباری از موضوع مشارکت مدنی، قیمت فروش نقدی سهم‌الشرکه متعلق به مؤسسه اعتباری در تاریخ فروش مبنای محاسبه بهای فروش نسبی می‌باشد.

ماده ۱۰- در فروش نسبی سهم‌الشرکه مؤسسه اعتباری از موضوع مشارکت مدنی، سود دوران نسبیه/اقساطی به میزان مابه‌التفاوت قیمت واگذاری نسبی با قیمت واگذاری نقدی سهم‌الشرکه مؤسسه اعتباری در تاریخ فروش می‌باشد. تمامی سود تسهیلات نسبیه/اقساطی در سررسید تسهیلات و در تسهیلات نسبیه/اقساطی، سود هر یک از اقساط در سررسید هر قسط شناسایی می‌شود.

ماده ۱۱- مؤسسه اعتباری موظف است در تسهیلات مضاربه، مزارعه و مساقات، درآمد مؤسسه اعتباری را طی دوره گذار ۵ ساله به شرح زیر شناسایی نماید.^۱

سال مالی	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳ و بعد از آن
میزان درآمد قابل شناسایی	۱۰۰ درصد	۸۰ درصد	۶۰ درصد	۴۰ درصد	۲۰ درصد	صفر درصد

ماده ۱۲- مؤسسه اعتباری موظف است در تسهیلات قرض‌الحسنه سهم دوره مالی جاری از درآمد کارمزد متعلقه را در زمان سررسید قسط کارمزد و مابقی درآمد را در دوره‌های مالی بعد شناسایی نماید.

ماده ۱۳- مؤسسه اعتباری موظف است:

۱۳-۱- در تسهیلات استصناع (اعم از نقدی و نسبی)، سود دوران ساخت قرارداد استصناع را در زمان تحویل کالای موضوع قرارداد مذکور شناسایی نماید.

۱۳-۲- در تسهیلات استصناع نسبیه/اقساطی، تمامی سود دوره بازپرداخت را در سررسید تسهیلات و در تسهیلات استصناع نسبیه/اقساطی، سود هر یک از اقساط را در سررسید هر قسط شناسایی نماید.

^۱ - مصوب یک‌هزار و سیصدمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

ماده ۱۴- مؤسسه اعتباری مکلف است درآمد ناشی از سرمایه‌گذاری‌های مستقیم و مشارکت حقوقی را حسب مورد بر اساس مفاد استانداردهای حسابداری مربوط شناسایی نماید.

فصل سوم: نحوه شناسایی درآمد کارمزد خدمات بانکی

ماده ۱۵- مؤسسه اعتباری موظف است درآمد کارمزد خدمات بانکی را در زمان انجام خدمت شناسایی نماید.

ماده ۱۶- مؤسسه اعتباری مکلف است در صورت انجام خدمات بانکی قبل از مدت اعتبار تعیین شده در قرارداد فی‌مابین، نظیر پرداخت مبلغ در ضمانت‌نامه و ارائه اسناد مطابق در اعتبار اسنادی، تمامی مبلغ درآمد شناسایی نشده را به صورت یک‌جا در مقطع مزبور شناسایی نماید.

فصل چهارم: تعدیل درآمد در مقطع گزارشگری مالی

ماده ۱۷- مؤسسه اعتباری موظف است در تسهیلات استصناع (اعم از نقدی و نسیه)، در مقطع گزارشگری مالی، سود استصناع در دوران ساخت را متناسب با پیشرفت کار شناسایی نماید.

ماده ۱۸- مؤسسه اعتباری موظف است در مقطع گزارشگری مالی، آن بخش از درآمد ناشی از اعطای تسهیلات به استثنای تسهیلات موضوع ماده (۱۷) و ایجاد تعهدات (به استثنای درآمد کارمزد متعلقه) را که وفق معیارهای مندرج در این دستورالعمل تا مقطع مزبور محقق شده است، شناسایی و ثبت‌های تعدیلی لازم را در دفاتر خود اعمال نماید.

ماده ۱۹- مؤسسه اعتباری موظف است سهم دوره مالی جاری از درآمد کارمزد آن بخش از خدمات بانکی که علاوه بر سایر عوامل، عامل زمان نیز در محاسبه آن لحاظ می‌گردد را در مقطع گزارشگری مالی متناسب با زمان سپری شده از ارائه خدمت شناسایی نماید.

فصل پنجم: شناسایی درآمد مطالبات غیر جاری

ماده ۲۰- مؤسسه اعتباری مکلف است شناسایی درآمد مطالباتی را که بر اساس ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی در خصوص طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری به طبقه مشکوک‌الوصول منتقل می‌شوند را صرف‌نظر از نوع وثایق و تضامین آن‌ها متوقف نماید.

ماده ۲۱- مؤسسه اعتباری می‌تواند درآمد مطالباتی را که دارای وثایق و تضامین نقد و شبه نقد می‌باشند و بر اساس ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی در خصوص طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری به طبقه مشکوک‌الوصول منتقل می‌شوند را حداکثر تا زمان انتقال به طبقه مزبور شناسایی نماید.

ماده ۲۲- شناسایی درآمد بخش جاری و غیرجاری مطالباتی که فاقد وثایق و تضامین نقد و شبه نقد می‌باشند و بر اساس ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی درخصوص طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری به طبقه معوق منتقل می‌شوند، پس از طی دوره گذار ۵ ساله به شرح جدول زیر ممنوع می‌باشد.^۱

سال مالی	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳ و بعد از آن
میزان درآمد قابل شناسایی	۱۰۰ درصد	۸۰ درصد	۶۰ درصد	۴۰ درصد	۲۰ درصد	صفر درصد

ماده ۲۳- در صورتی که برای یک/چندین فقره تسهیلات و یا تعهدات، ترکیب انواع وثایق و تضامین به گونه‌ای باشد که وثایق و تضامین نقد و شبه نقد حداقل ۱۰۰ درصد مانده بدهی مشتری را پوشش دهد، درآمد مطالبات مزبور، حداکثر تا زمان انتقال به طبقه مشکوک‌الوصول قابل شناسایی می‌باشد.

ماده ۲۴- چنانچه مبلغ انواع وثایق و تضامین مأخوذه کمتر از مانده بدهی مشتری باشد، مؤسسه اعتباری موظف است درآمد مطالبات مزبور را حداکثر تا پایان طبقه سررسید گذشته، بر اساس ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی در خصوص طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری، شناسایی نماید.

ماده ۲۵- شناسایی مجدد درآمد مطالباتی که شناسایی درآمد آن‌ها متوقف شده است، منوط به تسویه تمام یا بخشی از مطالبات مزبور می‌باشد. در این صورت، چنانچه سهم درآمد از مبالغ تسویه شده بیش از مبلغ درآمد شناسایی شده تسویه نشده باشد، درآمد جدید به میزان مابه‌التفاوت مبالغ مزبور شناسایی می‌شود، در غیر این صورت درآمد جدیدی شناسایی نمی‌گردد.

تبصره - شناسایی مجدد درآمد بخش جاری مطالبات موضوع این ماده، تا شش ماه همزمان با وصول نقدی اقساط بخش مزبور میسر می‌باشد و در صورت عدم نکول در سررسید هر قسط در مدت یادشده، درآمد بخش جاری با رعایت ضوابط مقرر در این دستورالعمل شناسایی می‌شود.

ماده ۲۶- مؤسسه اعتباری موظف است در تعیین پوشش وثایق و تضامین نقد و شبه نقد مأخوذه، حداکثر ۹۰ درصد ارزش بازار هر یک از وثایق مزبور را در آخرین مقطع گزارشگری مالی مبنای عمل قرار دهد.

فصل ششم: تسهیلات امهالی

ماده ۲۷- در صورتی که در زمان امهال، تمام یا بخشی از سود و یا وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه مربوط به قرارداد قبلی تسویه گردد، درآمد سود و یا وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه شناسایی نشده قرارداد مزبور در چارچوب ماده (۲۵) این دستورالعمل شناسایی می‌شود.

^۱ - مصوب یکپهزار و دویست و نود و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۴/۱۰ شورای پول و اعتبار

ماده ۲۸- در صورت عدم تسویه تمام یا بخشی از سود و یا وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه شناسایی نشده مربوط به قرارداد قبلی در زمان امهال، درآمد مزبور متناسب با مبلغ تسویه شده از بابت اصل و سود تسهیلات اعطایی جدید، شناسایی می‌شود.

ماده ۲۹- سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین تسهیلات اعطایی جدید، متناسب با مبلغ تسویه شده هر یک از اقساط یا تسهیلات اعطایی شناسایی می‌شود.

فصل هفتم: سایر موارد

ماده ۳۰- در تسهیلاتی که تسویه زودتر از سررسید تمام یا بخشی از آن به موجب ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی مشمول اعطای تخفیف از سوی مؤسسه اعتباری می‌گردد، درآمد بخش مزبور تسهیلات، به میزان مبلغ تسویه شده زودتر از موعد پس از کسر مبلغ دریافتی بابت اصل تسهیلات سررسید نشده، شناسایی می‌شود.

ماده ۳۱- در صورت فسخ قرارداد تسهیلات اعطایی، مؤسسه اعتباری موظف است مازاد خسارات/جریمه‌های تسویه شده، نسبت به درآمد شناسایی شده قبلی را در تاریخ تسویه تمام یا بخشی از مطالبات ناشی از قرارداد مزبور به عنوان درآمد شناسایی نماید.

ماده ۳۲- مؤسسه اعتباری مکلف است در راستای پیاده‌سازی مفاد این دستورالعمل سازوکارهای اجرایی لازم از جمله ایجاد سامانه اطلاعاتی وثایق و تضامین مرتبط با تسهیلات اعطایی و تعهدات ایجاد شده را اتخاذ نماید. سامانه اطلاعاتی مزبور باید حداقل شامل موارد زیر باشد:

- انواع وثایق و تضامین

- ارزش بازار وثایق و تضامین

- درصد ترکیب و میزان پوشش وثایق و تضامین

ماده ۳۳- مؤسسه اعتباری موظف است زمینه دسترسی بازرسان بانک مرکزی و حسابرس مستقل را به سامانه‌های اطلاعاتی مرتبط با این دستورالعمل، به صورت برخط فراهم نماید.^۱

ماده ۳۴- شناسایی سایر انواع درآمدهای مؤسسه اعتباری (اعم از عملیاتی و غیرعملیاتی) که به صراحت در این دستورالعمل به آن‌ها اشاره نشده است، در چارچوب ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی و استانداردهای حسابداری مربوط می‌باشد.

۱- مصوب بیست و هفتمین نشست مورخ ۱۴۰۴/۳/۲۰ هیات عالی بانک مرکزی

ماده ۳۵- توقف شناسایی درآمد وفق ضوابط مندرج در این دستورالعمل، نافی حقوق مؤسسه اعتباری در استیفای تمامی مطالبات خود از جمله؛ مطالبات بابت اصل، سود/فواید مترتبه و وجه التزام تأخیر تأدیه متعلقه تا زمان تسویه، نمی‌باشد.

ماده ۳۶- سایر نهادهای پولی فعال نظیر شرکت‌های واسپاری (لیزینگ)، صندوق‌های قرض‌الحسنه و شرکت‌های تعاونی اعتبار که از بانک مرکزی مجوز فعالیت دارند نیز ملزم به رعایت مفاد این دستورالعمل می‌باشند.

ماده ۳۷- تخطی از مفاد این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های مقرر در «قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌گردد.^۱

«دستورالعمل شناسایی درآمد مؤسسات اعتباری» که پیش‌تر در (۳۷) ماده و (۶) تبصره در یک هزار و دویست و چهل و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۷/۳/۱ شورای پول و اعتبار به تصویب رسیده و چهار ماه پس از تاریخ ابلاغ، لازم‌الاجرا شده بود و مجدداً در یک هزار و دویست و نود و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۴/۱۰ و یک هزار و سیصدمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار اصلاح شده بود، در (۳۷) ماده و (۷) تبصره در بیست و هفتمین نشست مورخ ۱۴۰۴/۳/۲۰ هیأت عالی بانک مرکزی با اصلاحاتی به شرح مندرج در متن به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ این مصوبه تمامی ضوابط و مقررات مغایر با آن از جمله بخشنامه شماره م/۷۷۲ مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۷ موضوع یک هزار و چهل و چهارمین جلسه ۱۳۸۴/۴/۲۵ شورای پول و اعتبار منسوخ می‌گردد.

^۱- مصوب بیست و هفتمین نشست مورخ ۱۴۰۴/۳/۲۰ هیأت عالی بانک مرکزی